

NATURA 2000-GEBIED: WIJNJETERPER SCHAR (16)
VERSLAG VELDBEZOEK 2021

Aanwezig namens provincie: Marleen Eikelenboom, Patrick van der Hart, Bouwe Talsma, Wibo Drenth, Ilka Kerssies (verslag)

Aanwezig namens terreinbeheerder (SBB): Emiel Beijk, Willem Molenaar

Datum bezoek: 14 juli 2021

Doel

In de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden worden jaarlijks visuele inspecties uitgevoerd in de vorm van een veldbezoek. In het veldbezoek wordt gekeken naar opvallende zichtbare (indicaties voor) ontwikkelingen in de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten. Doel is om hiermee vinger aan de pols te houden ten behoeve van het oordeel of de kwaliteit van de habitattypen en leefgebieden van soorten behouden blijft, dan wel zich ontwikkelt op de wijze waar in de gebiedsanalyse van is uitgegaan. Op basis hiervan kan indien noodzakelijk bijsturing plaats vinden zodat het realiseren van de instandhoudingsdoelen niet in gevaar komt.

Tijdens het veldbezoek is vooral naar visueel waarneembare aspecten gekeken, met name naar de toestand van de vegetatie en naar indicaties voor verdroging, verzuring en vermesing. Het veldbezoek is een aanvulling op de overige monitoringsystematiek. Het veldbezoek heeft zich gericht op ontwikkelingen in de slenk en lagere gelegen beekdalflank

Stikstofgevoelige habitattypen in het bezochte gebied zijn onder andere ontwikkelingen van en naar blauwgraslanden (H6410) en heischrale graslanden (H6230).

Bevindingen

Het veldbezoek is uitgevoerd op 14 juli 2021. In het Wijnjeterper Schar zijn we rondgelopen via de slenk en het lager gelegen beekdal aan de westkant van de N381. Op de kaart in de bijlage zijn de bezochte locaties aangegeven.

Bij de parkeerplaats zal nog een sloot worden gedempt (locatie 1). Dit is aanvullend op de maatregelen uit het beheerplan om de hydrologische omstandigheden verder te verbeteren in het gebied.

Bij de ingerichte slenk wordt aangegeven dat het natte voorjaar een gebied rondom de slenk lang onder water heeft gehouden. Ook het blauwgrasland aan de uiterste westkant van de slenk (locatie 3) heeft hierbij onder water gestaan. Om mogelijke schade te voorkomen aan dit blauwgrasland is het water gedurende twee weken weggepompt. Dit bleek nog onvoldoende te werken en de slenk is daarna nog ontdaan van vegetatie en wat uitgediept. Hierbij bleek dat de mogelijkheid om water af te

voeren op natte momenten moeilijk is. De afvoer (duiker) aan de oostkant (locatie 2) heeft een te beperkte capaciteit bij deze hoeveelheden neerslag en er liggen een aantal 'drempels' in de slenk die het wegstromen bemoeilijken. Dit knelpunt is ook in 2020 aangegeven. Pas in de praktijk blijkt in welke mate de genomen maatregelen het gewenste effect hebben. Het is dan ook nodig om een aantal jaren na de inrichtingsmaatregelen te kunnen bijsturen en wijzigingen aan te kunnen brengen. In ieder geval moet de afvoer aan de oostkant van de slenk beter regelbaar worden. De bedoeling is om hier een regelbare stuw aan te leggen (zie ook verslag vorig jaar). Verzoek is om in het vervolg bij inrichtingsmaatregelen ook extra middelen te reserveren voor aanpassingen na praktijkervaringen.

Al zijn er door het hoge water lokaal nog delen vrij kaal, de (oevers van de) slenk blijven zich goed ontwikkelen richting blauwgrasland. In de slenk zijn o.a. (uitgebloaide) riet/brede orchissen, spaanse ruiter, moeraskartelblad, veldrus, klokjesgentiaan en biezenknoppen te vinden. In hoeverre de hoge waterstand invloed heeft gehad op het gekwalificeerde blauwgrasland zal moeten blijken.

Hoger op de flank van het beekdal groeit witbol. Witbol indiceert een te hoge voedselrijkdom en kan dominant aanwezig zijn en een dichte grasmat vormen. Andere soorten krijgen dan geen kans. Hier is de grassoort niet dominant en heeft (nog) geen aanvullend maaibeheer nodig. Er wordt in de gaten gehouden hoe de vegetatie zich hier ontwikkelt en welk maairegime hier het beste bij past. Als witbol dominant dreigt te worden kan bijvoorbeeld voorjaar maaïen (april/mei) worden ingevoerd.

Aangegeven wordt dat het hydrologisch systeem in dit deel van het gebied niet alleen (afstromende) kwel is, maar ook capillaire opstijging. De keileemlaag ligt hier ondiep (en verdwijnt lager in het beekdal). Door de capillaire werking worden mineralen uit de keileemlaag naar het maaiveld getransporteerd, waardoor buffering optreedt en zich blauwgraslandvegetatie kan ontwikkelen.

Veldrus

spanse ruiter, rolklaver en biezenknoppen in schrale vegetatie langs de slenk

Op locatie 4 in het veld wordt aangegeven dat het wenselijk is om het waterpeil in de landbouwpercelen aan de westkant omhoog te zetten. Door de lage slootpeilen wordt water uit het Wijnjeterper Schar getrokken. Door het verhogen van het waterpeil in dit gebied kan het hydrologische systeem verder worden verbeterd en kan lokaal verdere vernatting en/of kwel ontstaan. Het omliggende landbouwgebied met zijn bedrijven zorgt verder voor stikstofuitstoot. Agrarische bedrijven in de directe omgeving hebben daarmee veel invloed op het gebied. Het is wenselijk dat hier maatregelen worden genomen, zowel voor het versterken van het hydrologisch systeem als het verlagen van de stikstofuitstoot.

Voor de vegetatieontwikkelingen in het lager gelegen beekdal zijn nog maatregelen nodig. De hydrologische situatie is hier kwetsbaar. Door het nemen van hydrologische maatregelen in de omgeving kan het hydrologische systeem worden versterkt waarmee het duurzaam behoud van habitattypen beter kan worden gewaarborgd. Met maatregelen kan meer kwel hoger op de beekdalflank (locatie 5) worden gerealiseerd waardoor een verbetering van de vegetatie mogelijk is. Er zullen maatregelen worden uitgevoerd in het Koningsdiep, waaronder een verhoging van het peil en het hermeanderen. Het is nog onduidelijk in welke mate de te nemen maatregelen bij dragen aan de gewenste ontwikkeling in het beekdal van het Wijnjeterper Schar. Op dit moment loopt er een MER-procedure voor de maatregelen in het Koningsdiep. Uit deze MER zal moeten blijken wat de kansen zijn voor ontwikkelingen op de beekdalflank in het Wijnjeterper Schar.

Beekdal (locatie 5)

heischraal grasland (locatie 6)

Teruglopend naar de parkeerplaats lopen we over de heischrale graslanden in het beekdal. Deze vegetatie laat nog geen directe zichtbare knelpunten ten aanzien van stikstof. De vegetatie is echter wel kwetsbaar voor verdere verzuring en eutrofiering. De verwachting is dat locaties waar geen grondwaterinvloed aanwezig is verder zal verzuren, mede door te hoge stikstofdepositie een rol.

Conclusies

Op basis van het veldbezoek en de informatie van de beheerder kan geconcludeerd worden dat de vegetatie zich voldoende tot goed blijft ontwikkelen. De blauwgraslanden en heischrale graslanden blijven nog goed in stand. De vegetatie is wel kwetsbaar door de nog steeds te hoge stikstofdepositie waardoor met name verzuring blijft dreigen. Door het vele regenwater in 2021 is een deel van het blauwgrasland onder water gelopen en is de vegetatiegroei lokaal vertraagd. Welk effect dit heeft gehad moet blijken. Langs de slenk lijkt zich blijvend een mooie graslandvegetatie, richting blauwgrasland te ontwikkelen. Dit zou een uitbreiding van het habitatype betekenen. In het gebied zijn nog wel maatregelen wenselijk om het hydrologisch systeem verder te kunnen versterken, om de huidige situatie duurzaam in stand te houden, zeker omdat het gebied potentie heeft voor verdere ontwikkeling van blauwgrasland- en heischrale vegetaties.

Dit verslag is vastgesteld door:

I. Kerssies

.....

Handtekening

Handtekening

datum:

datum:

